

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va ești Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locușia Redactorului:

si
Cacelarî'a Redacțiunii:

e in

Șkua Morărilor Nr. 13.

Scrisorile nefraucate nu se voru
primi decâtu numai de la corospun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretiu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu. . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une aparatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 7/19 iunie 1868.

Unu obiectu momentosu alu siedintiei de asta-
di a casei represintantiloru Ungariei fu interpelatiu-
nea d. Hodosiu, facuta câtra intregulu ministeriu in
numele mai multoru deputati romani, in cestiunea
natiunalitatiloru. D'intre ministri nu era nimene de
fatia pre candu aretâ presiedintele, câ d. Hodosiu va
sê interpeleze pre ministeriu si asiè, la dorinti'a ca-
sei, d. Hodosiu predece interpelatiunea numai in
scrisu, dupa ce accentuase, câ mai bucuros ar' lasâ-
o pentru alta ocașiune, candu va fi ministeriulu de
fatia, ca sê pota numai decâtu respunde, si sê nu pa-
tiesca si interpelatiunea acêst'a, cum au patit'o altele.
Interpelatiunea, care va urmâ in nrulu viitoriu, in-
sîrându motive puternice, întreba antêiu: câ ade-
veratu este, cumca ministeriulu impiedeca comisiu-
nea esmisa in caus'a natiunalitatiloru a-si fini lucrâ-
rile, si a dou'a: are de cugetu ministeriulu a despune,
ca acea comisiune finindu-si lucrârile sê presinteze
casei rezultatulu pana la finea lunei curgatorie?

Acêsta interpelatiune era de una necesitate im-
perativa. Diet'a Ungariei si-a frantu atâtu de adese-
ori cuventulu datu in cestiunea cea mai momentosa
pentru noi, in câtu nimene nu se mai potea indoi,
cumca amanarea ei se face cu intentiunea cea mai
pecatoasa. In astu-feliu de impregiurâri detorinti'a de-
putatiloru nostri era a se usâ de dreptulu, ce li dâ
positiunea loru si a face, pana mai este inca tempu,
respundietoriu innaintea lunei pre guvernulu pentru
despicierea atâtu de cerbicosu a dreptelor pretin-
siuni a le majoritatei tieriei. Deputatii nostri si-au im-
plinitu acesta detorintia, cu tota demnitaea, si acum
este la rondulu constitutiunalulu guvernulu ungure-
scu a se dechiarâ: daca este aplecatu a respectâ in
fapta drepturile celorlalte natiuni, sêu va perseve-
râ in direptiunea ce urmaresce spre periculu tie-
rei si spre oprobriulu lunei civilizate.

Totu in acêst'a siedintia s'a impartitu între de-
putati raportulu comisiunei de 10 in obiectulu im-
procesuarei diurnalulu nostru. Se va pune la ordinea
dfilei; si cu acêst'a deputatiloru d'in Ardealu li se va
mai oferi o ocașiune, pentru a se potè intorce de pre
calea ratecita, pre care urmandu pana la inchiderea
sessiunei, voru fi lipsiti si de speranti'a de a mai potè
contâ la iertarea natiunei, de a cârui sînu iubitoriu
s'au deslipitu cu atât'a usiorintia. Fie, ca sê nu ne
insielâmu in sperarea, câ ei voru ascultâ graiulu na-
tiunei, bataru in or'a 11-a!

Afacerile Serbiei inca totu mai au una mare in-
semnetate in politic'a esterna. Unu telegramu d'in
Belgradu anuncia câ arestatii marturisescu multe lu-
cruri, d'in cari apare, câ atentatulu, comisu in contr'a
personei principelui, a fostu rezultatulu unei conspi-
ratiuni latite. Deci se intemplara mai multe arestâri
in capitala Serbiei, a nume se arestara: veduv'a lui
Lucaceviciu, sor'a principelui Alesandru Carageorge-
viciu si cinci studinti, cari erau toti membri ai „Om-
ladinei“, societate literaria serbesca. Una foia d'in
Vien'a primi scirea, câ s'ar' fi constituitu inca si in
Petruvaradinu una comisiune investigatoria. Opi-
niunea publica, carea, in genere, se dechiarâ in fa-
vorulu lui Milanu Obrenovicu, necum sê se schimbe,
ci comunitatile inca incepu acum, dupa esemplulu
cetâtilorvu, a se alaturâ câtra nepotulu principelui
Mihaiu. — Tote, câte se spuun despre complici-
tatea Carageorgevicesiloru, nu se potâ primi
decâtu cu reserva. — De sî atentatulu, ce se in-
templâ in Topșideru, nu pote fi atribuitu familiei
Carageorgeviciu, elu este inse, între impregiurârile
de facia, celu mai bunu mediu-locu, pentru ca acêsta
familia, carea nu va renunçi neci candu de preten-
siunile ei, sê fia discreditata pentru totu-de-un'a. Este

forte naturale, ca guvernulu provisoriu, compusu cu
totulu d'in partisani de ai lui Obrenovicu, in locu de
a impelecâ asemene faime, sê afle acuma ocașiunea
binevenita de a le respandî d'in tote poterile. Acêsta
vedere afla espressionu atâtu in press'a vieneze, câtu
si in cea d'in Parisu. — Diurnalulu „Fr. Corr.“
scrie relativu la afacerea serbesca, câ poterile garan-
tatorie s'au invoitu a lasâ scupeinei una actiune li-
bera, si a incungiurâ ori-ce amestecu in afacerile in-
terne a le Serbiei. Se pare câ poterile celelalte au
prevenitu pre guvernulu francoesu in intentiunea sa
de a face initiatiu'a sufragiului univesale. Daca po-
porulu serbescu va prochiamâ pre Milanu, ca prin-
cipe domnitoriu, neci una potere nu va contradice,
neci chiaru Russi'a. Nimene nu crede, câ Carageorge-
viciu ar' fi autoriulu atentatului comisu in contr'a
lui Mihaiu. Inse ast'a nu eschide presupusetiunea,
cum câ atentatulu a potutu purcede d'in motivu po-
liticu, sêu câ conspiratiunea ar' fi potutu avè scopulu
de a pune pre tronulu principescu pre Alesandru
Carageorgeviciu.

Cu privire la afacerea serbesca avemu de a
insemnâ inca doue sciri: un'a, câ Port'a ar' fi pro-
testatu contr'a alegerei lui Milanu, temendu-se câ re-
ginti'a va dâ ocașiune la intrige de totu genulu, si
acêsta téma nu este chiaru nefundata; alt'a, câ pote-
rile aru fi suatuitu pre Milanu a nu se departâ d'in
Parisu pana atunci, candu va fi prochiamatu ca prin-
cipe domnitoriu. Amendoue faimele astepta a fi in-
tarite.

Principele Napoleonu, precum se scrie d'in Vien'a
diurnalulu „Liberté“, ar publicâ esperiintiele sale,
facute in Austri'a, in una brosiura intitulata:
„La situation en Autriche.“ (Situatiunea in Austri'a.)
Principele ar' marturisi in acêsta brosiura ide'a ra-
tecita, carea o-a avutu despre Austri'a pana a nu fi
studiatu referintiele ei locali, in scurtu, tota brosiu-
r'a ar' fi una confessiune de ratecire politica. Mai nu
se pote crede, câ principele Napoleonu, barbatu de
statu atâtu de luminatu pre cum este, sê nu fia cu-
noscutu politic'a nefericita, carea se urmaresce
in Austri'a de atâtu-a amaru de tempu, dar'
mai vertosu cea presinta, carea se inaugurâ
cu atât'a barbaria in seclulu luminei, seclulu
alu XIX. Una espunere chiara si adeverata, facuta
prin unu Napoleonu despre referintiele nostre d'in
Austri'a, sêu daca vrei, d'in imperiulu Austro-magia-
ru, ar' fi unu castigu de una importantia mare pen-
tru noi romani, cari gememu sub jugulu despoticu
alu dualismului.

„Pres'a“ vechia scrie, fără indoiela la impoterire
mai inalta, registrulu pecatelor partiiei guverniale d'in
Pest'a, fatia cu natiunalitatile nemagiare, care lu-facemu
sê urmeze:

„Cersitori obraznici“ numiâ deputatulu Kazin-
czy inca in anulu 1849 in Dobritnu pre nemagiarii,
cari petitiunau pentru egal'a indreptatire a natiuna-
litatiloru. Parlamentulu trebuiâ sê ajunga la dog'a
de morte, pana ce se resolvî pre la finea lui Iuliu, a
prochiamâ emancipatiunea jidoviloru si a soiuriloru
nemagiare. Preste totu nimicu nu e magiariloru mai
greu, de câtu a precepte intieleptiunea cuvintelor, ce
le-a adresatu regele Stefanu nainte cu optu secle si
jumetate in testamentulu sêu câtra fiulu sêu, Emeri-
cu: „Una tieria, care are numai una limba si datina,
e debila si fragila; pentru aceea trateza omenesce pre
strains, pentru ca accia sê petreca mai bucuros la
tine, de câtu intr' altu locu, câ-oi altcum tier'a
ta va suferi dauna insemnata!“ Simpletatea spiritu-
lui a voitu adeseori a aflâ in acêsta sentintia tradare
contr'a natiunii! Si totu-si cuvintele acestea, pre cum
dîce istoriculu Szalay, nu insemna alt'a, de câtu câ
soiulu magiaru sê nu se eschida de celelalte popore,
pentru câ, pre cum nedependinti'a e unu ce pretiosu,
asiè isolatiunea in politica e unu ce periculosu. Du-

rere, éra-si vedemu pre Ungari'a aplecata, a despre-
tiut avertisarea marelui sêu istoricu, si a plecâ pre
câi ratecite, cari trebue sê o duca la isolatiune, pre
candu veneza dupa fantom'a nedependintiei. Noi amu
recunoscutu totu-de-un'a, câ opusetiunea „natiuna“
d'in Ungari'a e cu totulu de altu calibru, de câtu ceea
a cehiloru; pre tempulu sistârei a fostu unic'a nostra
mangaiare, câ Ungari'a de-sî a impinsu in lini'a pri-
ma cestiunea de dreptu publicu, totu-si nu i-a sacri-
ficatu libertatea. Noi amu apretiuutu totu-de-un'a re-
solutiunea, cu care magiarii in 1848 a postatu sta-
tulu loru pre bas'a democratica. Noi inse n'amu ui-
tatu câ simburele articliloru d'in 1848 e de cautatu
in suveranitatea soiului magiaru si in pusetiunea se-
parata a Ungariei si a partiloru ei anese câtra pro-
vinciile ereditarie. Asiè nu ne potemu insielâ nici
asta-di, câ magiarii tocmai de la restituierea consi-
tutiunei s'au ocupatu numai cu cestiunea de potere, si
mai nici decâtu cu cestiunea de libertate. Asiè
inse nu pote tienè multu tempu, fără ca prin acêst'a
e lificiulu dualisticu alu statului sê se vateme in mo lu
duplu. Negativu, incependu parti'a cea mare a
liberalismului a perde conceptulu si simpatia pentru
una politica, care nu se sfiesce, a se pune in contra-
dicere totu mai eclatanta cu ideele apusene. Posi-
tivu, dându-se ocașiune strainetâtii, a trage la sine
pre acei strains, cari, — ca sê vorbimu cu s. Stefanu
— se semtu atâtu de neomnesce tratati, in câtu bu-
curos aru petrece „intr' altu locu.“

Daca întrebâmu, ce a facutu diet'a sub ministe-
riulu Andrassy, pre terenulu civilisatiunei, respun-
sulu va fi forte mancu. Despre decorarea trupeloru
magiare cu cocarde nationale, despre numirea diplo-
matica a Austriei viitorie dualistice (Zukunfts-Oester-
reich) s'a vorbitu firesce mai multu, de câtu destulu,
in câtu aru crede omulu, câ Ungari'a e canaanulu,
in care representanti'a poporului si-pote perde tem-
pulu cu alotrie, pentru câ nu mai este nici unu reu
de delaturatu. Totu-si Ungari'a e inca cea vechia, in
care julele nu nega, — câ alesu de solalii sêi pre
trei ani — storce partilele ca citrone, de si mini-
strulu Horvâth nainte de a primî oficiulu asigarâ
aicea pre toti, cari voiau a audî, câ in Vien'a se voru
mirâ, câtu de curendu va maturâ elu acestu gunoiu.
Noi suntemu in perplexitate a numi orceare fapta
a regimului parlamentariu d'in Ungari'a intr'unu
anu si jumetate, de cum-va nu vomu consilerâ de
atare fetulu scosu cu clescele alu emancipatiunei ji-
doviloru, pre care acum cautâ d'in respotieri a o face
retrograda prin o lege de incolatu. Ileele politico-
progresistice si socialu-reactionarie s'au naravitu
totu-de-un'a de minune in Ungari'a, si temporele
cele mai iritate au fostu acelea, in cari „rentorcerea“
economica si-a aflatu calcululu. Kossuth manipulâ
cu reuniunea lui Honi, care sierbeâ celui mai crasu
sistemu prohibitivu; revolutiunea d'in 1848 donâ
tieriei ordinea industrialu a lui Klauzâl, care faceâ
dogma d'in chie'a tiehuriloru; abie restatorise diplo-
mia d'in optovre 1860 libertatea municipalu si repre-
sentanti'a Pestei sterse libertatea industriei, — si
acum diet'a inca se porta grea cu atare mesura.

Daca ne abatemu de pre terenulu materialu pre
celu spiritualu, apoi glori'a, câ s'au inchisu gimna-
siele germane, e desdaunare dubiosa pentru aceea,
câ instructiunea decade totu mai tare in statulu an-
temartialu si totu se mai afla in manele preutîmei.
Preste totu o insielatiune mai mare nu se pote cu-
getâ, de câtu dechiaratiunea nerusinata, câ Ungari'a
n'are a se emancipâ de jugulu clericalu, pentru câ
n'a recunoscutu concordatulu. Daca luâmu afara ca-
pitulu casatorieloru mestecate, in cari episcopulu
Lonovics scosesse câte-va concessiuni in Rom'a pre la
a. 1840, cari inse n'au de a face nemediata cu con-
cordatulu, apoi concordatulu numai ce a santiunatu
pentru monarcia intrega aceea, ce in Ungari'a era
de multu lege. Nu pote fi nimicu mai absurdu, de
câtu superstitiunea, câ liberaii magiari potu crutiâ
ostenel'a, de a se impartî cu curi'a. Credinti'a acêst'a
se nutresce de susu, pentru câ baronulu Eötvös afla
acêsta draga betia mai comoda, de câtu esecutarea
seriosa a principieloru, ce le depusesse intr'o scrisore
câtra primatele Simor. Pre ministru lu-springesce
tienut'a magiariloru, pentru cari e causa principala,
ca sê se predice magiariesce si ca preutul sê apere
apucaturele cele mai dure ale ultramontanismului,

numai se nu o face in limb'a slovacă, română, serbă sau germană.

De alta parte abi se pare, că guvernul d'in Pest'a in cestiunea de potere se fia facutu progresu mai mare, lasandu se cada cestiunea libertății si punendu-si devisa magiarisarea, pre cum si pusetiunea cătu se pote mai nedependente a „imperium magiaru.“ Că ministeriulu Andrassy fatia cu sasiu patiinti lucră inca si asta-di cu apesarea provisorului si cu ordonantiele de presa ale lui Bach, acest'a dieu nu e semnu de potere mare. Dăca romanii si-renouiescu pronunciamintele loru d'in Blasiu, acest'a totu-si aru trebu si fia una avertisare, a dă odata omeniloru acestor'a. aceea ce le compete, prin legea de multu promisa a natiunităților — adeca egal'a indreptățire a limbeloru, care diet'a d'in Sabiiu a datu-o marelu principatu. Er diet'a d'in Clusiu a stersu-o. Său voiescu magiarii prin esitare mai lungă a face ca absolutismulu lui Bach, care in tempuri favoravere nu află necesarie concessiunile, er' in tempuri navoravere nu le află posibilu, pentru că s'aru esplică ca slăbitiune? Ne temem, că traganarea impatiției cu Croati'a se va resbună inca asta-di, pentru că catastrof'a d'in Topcideru si vîrrea a cătoru-va marionete rusesci in reginulu provisoriu alu Serbiei nu pot, se nu trezesca pre slavii sudici ai confiniei, ai voivodinei si ai regatului triunitu. Cu simpl'a inmorare nu se potu resolvi simptomele factice, atātu de putienu, ca cu mesore politiale. Deputati dietali romani, serbi, ruteni, slovaci au banchetatu mai deuna-di in Pest'a si au toastatu pentru solidaritatea totororu soioriloru nemagiare. Atari serbatori de in-fratire nu se potu inmoră in momentulu, candu la spatel slaviloru de sudu e posibilu unu guvern u tendintie rusesci, candu romanii se propiescu pre principatele dunarene si candu se pare, că intre Bucuresci si Belgradu se tindu multe fire secrete.

D'in acest'a periclitare visibila a dualismului, la care sunt interesate ambele jumetăți ale imperium, credem, că ne va fi iertatu a deduce dreptulu si detorită, de a ne esprime parerea in acest'a afacere delicata.

Dieta Ungariei.

Continuarea siedintiei d'in 16 iun.

Raportu

alu comisiunii de 10, esmisa in afacerea de „salvus conductus.“

In intielesulu a doue rogări d'to 5 maiu a. c. de sub nrii 1624 si 1642, adresate casei deputatiloru si transpuse sub nr. 1945 la acest'a comisiune pentru opinunare, directoriulu causeroru reg., ca procurore generale, cere concessiunea pentru ordinarea unei investigatiuni contra lui Alesandru Romanu, deputatu dietale, ca editoriu, proprietariu si redactoriu respundietoriu alu diur'alului politicu „Federatione“, pentru pretinsele delictu de presa, comise in nrii 25, 28 si 38 ai acestui diurnalu, si avendu in vedere rezultatu acelei investigatiuni, pentru a-i intentă procesu; elu cere totu aceea, in doue rogări ale sale d'to 14 maiu nrii 1699 si 1771, contra lui L. Böszörményi, deputatu dietale, ca redactoriu respundietoriu, pentru pretinsele delictu de presa, comise in nrii 94, 95 si 108 a. c. ai diurnului politicu „M. U.“ Comisiunea a urmatu cu privire la aceste petitiuni totu acela-si principiu, cari le-a propusu si desfasiuratu in raporturile sale adresate dietei in 25 octomvre si 21 noemvre 1867, prin urmare nedimitendu-se la cercetarea, că comisu-s'au ore delictu de presa prin articlii publicati in diurnalele „Federatione“ si „M. U.“, nici la aceea că, dăca s'a comis in intr'adeveru atare delictu de presa, cine se caru cari l'au comis, si contra cui se caror'a se pote intentă investigatiunea judicatoriesca si eventualminte actiunea publica; in fine nici la aceea, că in casu de condamnatiune, cari si in ce ordine potu fi pedepsiti se unde a se pedepsi; ea si a pusu intrebarea, ca obiectu alu cercetării sale, ore subverseza se ba casulu unei vesatiuni nedrepte sub investigatiunea se eventualu improcusare ceruta prin procurorele generale contra aloru doi membri ai camerei, Al. Romanu si L. Böszörményi.

Comisiunea, in acest'a privintia, a potutu si a trebuitu se si-estinda atentiunea la doue impregiurări, adeca :

Ore in intielesulu legiloru nostre comite-se unu delictu de presa prin acelu-a, carele nu cum-va agiteza in modulu indicatu prin directorele causeroru regali, ca procurore generale, si esiste ore intre pretinsulu delictu de presa si intre person'a redactoriloru respundietori, Ales. Romanu, respective Ladisl. Böszörményi, indiciulu vr'unui nesu se relatiuni, pre basea carui-a punerea loru sub investigatiune giudicialu, in urm'a esigintiei nerresistibili a nedependintiei justitiei si a decursului liberu alu procedurii giudicialu, pote se divina necesaria, si ore possibilitate inactiunarii loru eventualu pote se se presinte, intre anumite impregiurări si pre langa anumite precedentie, in adeveru ca neamenabile?

Comisiunea, dupa una cumpenire serioasa, a ajunsu la convictiunea, că casulu unei vesatiuni nedrepte nu subverseza facia cu neci unulu d'intre acesti redactori.

Nu subverseza facia cu deputatulu Alesandru Romanu : d'in motivulu necontestabile că acelu-a, carele in intielesulu propusetiunii procururelui generale „agiteza pentru desfacerea factica a unității perfecte destatu a teritoriului de sub s. Corona“ si „acitua la nesupunere contra superiorității legalu“;

comite in intr'adeveru delictu de presa in intielesulu art. XVIII, §. 6 alu legiloru d'in 1847—48; mai incolo, este necontestabile, că articlii cestiunati, in cari procurorele generale vede delictulu de presa comis in directiunea indicata prin elu — au aparutu in intr'adeveru in nrii 25, 28 si 38 a. c. ai diurnalului politicu „Federatione“, alu carei-a proprietariu si redactore respundietoriu este Alesandru Romanu, deputatu dietale.

Nu subverseza facia cu deputatulu Ladisl. Böszörményi pentru motivulu necontestabile, că acelu-a, carele in intielesulu petitiunii de sub nrulu 1699 a procururelui generale „agiteza la conturbarea pazei si leniscei publice“, comite in intr'adeveru delictu de presa in intielesulu articl. citatu XVIII, §. 9; si că acelu-a, carele in intielesulu petitiunii de sub nr. 1771 a procururelui gen. lucră, pre calea publicității, contra §§. 7 si 27 ai articlului citatu XVIII, comite asiderea delictu de presa: nu se pote contesta neci aceea, că acesti trei articli, in cari procurorele generale vede doue delictu de presa, comise in una directiune diversa, au aparutu in intr'adeveru in nrii 94, 95, respective in nrulu 108 a. c. ai diurnalului politicu cotidianu, „Magyar Ujság“, redactatu prin Ladislau Böszörményi.

Deci considerandu că, dăca aceste fapte s'au intemplat, ele potu fi considerate ca delictu de presa, potu fi imputate redactoriloru amintiti, si sunt supuse pedepsei in intielesulu §-lui 19 alu art. XVIII, — comisiunea nu vede vr'unu simplu casu de persecutiune si vesatiune facia cu neci unulu d'intre acesti deputati, si considerandu nesulu nerefutabile, care subverseza intre pretinsele delictu de presa si intre deputatii memorati, ca redactori respundietori, vede una causa destulu de intemeiata pentru ca se se deo procururelui generale concessiunea ceruta in petitiunile de sub nrii 1624, 1642, respective 1699 si 1771 pentru a procede la una investigatiune si eventualminte la una actiune publica contra ambiloru membri ai camerei, Alesandru Romanu si Lad. Böszörményi.

Presedintele: Raportulu se va tipari si se va pune la ordinea d'lei.

Hodosiu propune, ca se se tiparesca si articlii incriminati, pentru ca deputatii se se pota orienta in cătu are locu concessiunea ceruta prin procururele generale.

Presedintele d'ce, că propuneru antevorbitorului nu se pote implini, că-ci asie ce-va n'a fostu in usu pana acuma.

B. Halász e de parerea dlui Hodosiu, că-ci de la acei articlii depinde decisiunea, carca cas'a o va aduce in acestu obiectu. Deputatii trebuie se scia despre ce e vorba.

Al. Vladu: Declariatiunea presintelui, cum-că n'a fostu in usu a se tipari articlii incriminati, nu se pote lua de cinosura. Candu cas'a decide a supr'a capului unui membru (contradictore sgomotosa, vorbitorulu repetiesce cuvintele d'in urma), candu cas'a concede, se se faca investigatiune contra cui-va, decide ca jude (contradictore). — Nu-mi potu intipui, ca jude se pote judeca fără de a cunosce obiectulu, despre care judeca. Partinescu propuneru lui Hodosiu, cu atātu mai vertosu, că-ci articlii incriminati sunt aclusi si la rogarea procururelui generale, prin urmare tiparirea acelor'a e de lipsa.

S. Bonis doresce ca, in casulu dăca articlii cestiunati sunt alaturati cătra petitiunea procururelui gen., se se tiparesca. — Madarász partinescu propuneru dlui Hodosiu.

B. Horváth, ministru alu justitiei, se inerca a combate pre dlu Vladu, dar' vediendu că nu-i succede, incheie a combate pre Madarász.

Sig. Borlea. Onorata casa! Este afara de tota indoiel'a, că voindu a decide in ori ce causa, care se dice că contine crime se delictu, trebuie se cunoscemu substratul crimei presuntive, pentru că la d'in contra nu numai că nu potu aduce decisiune in acea causa, ci neci nu potu vorbi la lucru. In casulu de fatia in se substratul faptei se cuprinde in in-si acei articlii, a caroru tiparire nu o voiescu unii. — Apoi, cum-că cas'a trebuie se aduca decisiune in casulu de fatia, credu că nime nu nega; pentru că, anume, trebuie se decide, că ore este causa se ba: ca se se pota inactiună condeputatii Böszörményi si Romanu, pre cum poftesce directoriulu causeroru regale.

Parerea mea este, că decum-va directoriulu causeroru regale ar' fi ceru tu concessiunea casei de a poté inactiună pre acei doi deputati, fără de a fi alaturatu articlii cari se dice, că contine crime se delictu, comisiunea esmisa d'in sinulu casei, inainte de comunicarea acelor articlii, nu s'ar fi dimisu de locu la pertratate, pentru că nici nu s'ar fi potutu dimite; ce a trebuitu dăra neincunguraveru se fia cunoscutu inaintea comisiunei, care in afacerea ast'a si-dă numai parerea, este consecintia naturale, logic'a sanetosa pretinde se fia, care are se aduca decisiune si inca decisiune momentosa in se dăca cas'a nega tiparirea articliiloru, cari cuprindu substratul faptei, nu pote cunosce starea lucrului si asie este cu nepotintia se aduca decisiune drepta.

Ce a d'isu onor. d. presedinte, că adeca toti cunoscu acei articlii si ori cine si-i pote procura pre cale privata, potestă fatia cu caus'a dep. Böszörményi, dăra cu privire la d. Romanu nu pote stă, d'in caus'a, că articlii suntu scrisi in limb'a romana si putieni d'in onor. casa au cetitu acele foie

dar' afara de ace'a, fiindu articlii, cari contineu starea lucrului, tradusi d'in limb'a romana in cea unguresca, e cu potintia, că pre langa tota bunavointe'a, traducerea e smintita; apoi scim că adese ori esplicarea rea si traducerea smintita numai a unui cuventu, dă intregulu articlu altu intielesu, asie si decisiunea ce are a se aduce pote fi cu totulu alt'a dăpa una traducere buna, si era-si alt'a dupa una traducere smintita.

D'in aceste motive, eu partinescu motiunea condeputatului Hodosiu.

Fr. Deák si Berzenczey se dechiara in contra tiparirii articliiloru incriminati.

A. Csánády: Deák d'ce, că pentru aceea se dechiara in contra tiparirii actelor, că-ci dăca s'aru tipari de nou chiaru prin dieta, acele s'aru stracură in tote diurnalele, aru fi prezentate publiculu mare, si aru fi cunoscute si de acei-a, cari inca nu le cunoscu. Credeti-mi, că netiparindu-se acele acte, nu s'a ajunsu scopulu, că-ci la pertratate acele trebuie cetite in dieta; era cele cetite in dieta se potu publicu in ori care diurnalu. Reulu jace aiureafrica, ce aveti de publicitate, si temerea, că opiniunea publica ve va de judeca si se va dechiara contra vostra.... (Deák a scola de nou si prin nisce espeptoratiuni neparlamentarie voiescu a-si aperi partia in contra insinuaru arei lui Csánády).

Csánády, vorbindu in causa personale, dechiara portar'a lui Deák ca neparlamentaria si lo-asecura că nu lu va urmă nici candu pre acest'a cale (Sgomotu cumplitu in partia guverniale, — miscare pre bancele ministeriale si la biuroulu casei.)

Deák (pote avendu privilegiu de a vorbi de câte ori si candu voiescu) ica cuventulu si a trei'ora

Propuneru dlui Hodosiu este partinita inca prin C. Ghiczy, L. Deáky, Dobrzanszky si dlu

Andrei Medanu. Onorata casa! Este adoveratu, că diet'a nu va aduce judecata despre ace'a, că ore redactorulu se iei cestiunatu se autorulu articliiloru incriminati vinovati sunt se ba in ore care delictu se abatere de presa, in se totu-si aduce judecata despre ace'a, că ore pote-se suspendu in casulu presinte immunitate a ablegatulu se ba?

Insa-si comisiunea raportoria află de lipsa a reletu impregiurarea, că in pasiulu facutu prin fiscalatulu regescu nu subverseza neci o prigionie se persecutiune, si acest'o motiveza astu-felu, că in articlii incriminati de fiscalatulu regescu apare una intentiune in contra coronei regesci a Ungariei. De unde a scos comisiunea raportoria argumente aceste? abuna se'm'a nu de aiure, ci numai d'in acluselu trascrierii fiscalatulu regescu.

On. Casa, pentru a poté aduce concludu despre acestea se recere fără indoiela, ca acluselu pomenite se se tiparesca a comunica membriloru dietei, ca se se pota convinge pre plinu. E lucru de mirare, că on. presedinte si-motiveza actiunea sa că tiparirea acluselor nu ar' fi de lipsa — cu acest'cumca articlii incriminati prin fiscalatulu regescu au editu o foia publica, care cerculeza in publicu, si asie se pote procură lesne prin ori si cine; er' d. deputatu Fr. Deácu ca stateza, că numerii foiei amentite s'au sequestratu in intielesulu legei fiindu că asie a si trebuitu, pentru că latirea unu foie ca acest'a (de sub intrebare) este periculosa.

Aceste suntu argumente contradictorie, si totu-si asie vinu la deductiunea, că tiparirea acluselor nu este necesar.

D'in tote aceste apare netemeinic'a motiveloru si vietiei de a impeleca tiparirea cu ori ce pretiu.

In urma mi-iau libertatea a recomandă atentiunii casei si impregiurarea că dupa-ce fiscalatulu regescu a intrelesu comunicarea se desemnarea pasagiiloru, ce la parerea se contineu intentiunea de a stirbă intregitate coronei regesci unguresci, necomunicandu-se membriloru casei dietali acluselu trascrierii, de câte-ori deputatii, cari nu afla in articlii incriminati intentiunea amintita, ar' nega esistintia intentiunii acest'a natura in articlii pomeniti, d'atâte-ori ar trebuitu se cetesca articlii cestiunati pentru a poté dovedi cumca in unu punctu d'in articlii pomeniti nu contine asemene tendintie; prin ce apoi s'ar lungi tare pertratata, ce nu este doritu. Deci io aflu de necesaria tiparirea acluselor de un intrebare si comunicarea loru cu membrii casei. Partinescu motiunea condeputatulu meu, Hodosiu.

Presedintele: Nimene nu este insinuat cu ventu; 20 de deputati ceru votisare numinale, a neme: Fl. Varga, I. Hodosiu, Abr. Tincu, Dobrzanszky, Ant. Mocioni, Al. Mocioni, C. Bobory, Al. Csiky, Stef. Markos, I. Petho, L. Deáky, Al. Almássy, Al. Csánády, J. Vályi, M. Lukinics, Em. László, I. Madarász, Sig. Borlea.

Partia guverniale audindu aceste nune, erupe in urlature selbatice; Perényi si altii strigă se nu se iee in consideratiune, ci se se votiseze pre scolare, că-ci acest'a e numai vesare d'in partea opusatiunii. (Confusiune si sgomotu cumplitu care tindu multe minute.) Presedintele, dupa instructiunea d' d' Deák, formuleza intrebarea: Dorese cas'a, ca articlii incriminati se se tiparesca acum, se ba? Aici cari poftescu se se tiparesca, voru responde cu dăcei-a-laltu cu ba! Acest'a votisare nu va impedece la tiparirea articliiloru cestiunati, dăca voru fi de lipsa

cu ocaziunea pertratarii. — Se incepe votisarea nominala.

Notariulu Mihali cetesce list'a deputatiloru. Resultatulu votarei e urmatoriulu: Au votatu cu da 80, cu ba 206, s'au abstienutu 2, au absentatu 115. — Intre altii, a votatu cu ba si I. Hosszu. Al Bohatielu si Puscariu au parasitu sala, pre candu erau se voteze.

Nicolics dice, ca numele deputatiloru absinti cu concediu se se intruduca in procesulu verbale deosebitu de cei cari absenteza fara concediu.

Se trece apoi la ordinea d'lei, a nume la desbaterea proieptulu de lege pentru importulu de sare.

Dupa ore-care incidentu neimportantu P. Nyári incepe desbaterea generale a supra proieptulu de lege d'in cestiune. Cuventarea lui Nyári tienu mai una ora intrega, dupa carea, fiindu tempulu naintatu, edintia se radica la 3¹/₂ ore d. m.

Aradu, 14. iuniu 1868

Inca in anulu trecut se constitu, respective se alege prin intielegintia intrega a comitatulu acestuia unu comitetu, respective o comisiune provisoriu sub provisoriu a presiedintia a Dd. Mirone Romanu si Sig. Popoviciu, cu insarcinarea de a face cele de lipsa pentru conchiamarea partitei nationale romane.

De ora ce adunarea generala a partitei nationale, ce era se se tienu in martiu seu aprile a. c., n'a fostu chiamata de presidiulu alesu, — de ora ce tempulu si impregiurările de acum receru imperiosu adunarea memorata, si de ora ce amenarea nu ne indreptatesce nici de catu a presupune ca e in interesulu nostru nationalu, ma multu mai usioru am potede crede ca e in legatura cu pactarea cea ciudata de la alegerile d'in 1867; —

ca se scimu caus'a amenarei acelei adunari, ca se scimu scopulu ei, ca se se pota delaturu tote parerile ce dor' ar' potede se se nasca in cei ce dorindu nu vedu realisandu-se, intarindu-se partia nationala: ca romanimea de aici se nu fia impedita in miscarea ce are a areta natiei si lumii pentru existintia nationala;

rogamu si provocamu pre onoratulu Presidiu cu tota onorea se ni dee deslucire:

a) pentru ce nu s'au conchiamata adunarea partitei pe martiu, aprile seu pana adi;

b) pentru ce voiesce a amenu conchiamarea, si pana candu? d'in ce cause?

c) de cumva directiunea nu are de cugetu a conchiamu partia, pentru ce nu au adusu impregiurarea acest'a la cunoscintia alegatoriloru ca se nu ne fia legate manile in cursulu afaceriloru ce detorimu causci nationale?

Mai multu membri ai partitei nationale.

D'in comitatulu Solnocului de medilocu.

Domnule redactoru! Candu ati deschisu foi'a „Federaliunea”, ne-amu bucuratu forte, vedindu, ca vomu ave si noi romanii in centrulu Ungariei, unu diurnalu curatu nationalu, independente, liberu de influintia venita de susu si de josu. Si fiindu ca procederea nationala a acestui diurnalu, ce a observatu de la aparerea lui pana in diu'a de astazi, ne-a convinsu, ca este adeveratu organu alu opiniei publice romane, indresnescu a vi impartesi cate-va intimplaminte d'in vietia nostra sociale romana.

De candu s'a deschisu diet'a d'in 1861, adeca de candu noi romanii amu fi potutu da semnu de vietia in acestu comitetu, luptandu cu barbatia romanesca contra inimiciloru nostri naturali, si mai alesu de unu tempu in coce, amu potutu intielege, ca opiniunea romanimei despre noi nu ar' fi pe favorabile, acusandu-ne candu cu un'a, candu cu alt'a, si strigandu asupra nostra, ca suntemu lasi. Intru adeveru, cu cea mai mare dorere, trebuie se recunoscemu, cumca in prezentu e a si e. . . (Destulu de reu! cul.) Va intrebă cine-va, se potede fia caus'a lasitatei urtiose, ce domnesce aicea? — Se potede responde cu unu cuventu: ne intielegerea. A trecut anulu 1861, candu unu protopopu de aicea, incungiu-naru de romanii zelosi, neluandu in consideratiune strigarile mortite ale magiariloru, cu fruntea aradicata au vorbitu la adunarea comitatense in limb'a nostra cea frumoasa aperandu caus'a nostra nationala*). A trecut tempulu celu neuitatu, in care romanii selagiani cu voce puternica au protestatu contra departirei loru de catra Transilvania, patri'a loru cea strabunata. Acum in adunările comitatense nu se audu unu cuventu romanescu, ca-si cum in acestu cottu nici pomana nu ar' fi de romanii; si ti-ar' veni a crede, ca suntemu in unu comitetu curatu magiaru, deca nu ai vedu cate unu romanasiu standu pre la us'a casei comitatului, potede ca si-a bagatu vr'o suplica, si acum ascepta dreptate, nu scie seraculu de elu, ca pentru cineulu nu-si bate capulu nimene, nu vede, ce dreptate are ascepte de la cei mai aprigi apesatori ai lui.

*) E lucru tristu, ca acestu d. protopopu a parasitu aicea inceputa la 1861 si a datu credientu amagiriloru inimiciloru nostri, — estu modu nascundu-se discordia intre romanii, amu fostu marturi la atate-a fapte stricatose, ce au urmatu asupra Romaniloru d'in acestu comitetu. Red.

De la 4 pana la 8 iuniu s'a tienutu adunarea trei-lunaria, in carea intre alte multe obiepte interesante s'a cetitu si transcrierile comitatelor si intre acestea si scrisorea cottulu Zarandului, in cestiunea nationalitatiloru, care ne fiindu romanii de fatia (!) s'au luat spre sciintia, si asi s'au depusu in archivu necetita, scrisorea, care trebuie se insufletesca pre totu romanulu, — carea li spune magiariloru francu, ca pre langa tote machinatiunile loru infernale pre natieuna romana nu o voru mai potede sugruma, — nu, pentru ca e cu noi dreptatea si Europ'a civilizata cunosce pretensiunile nostre cele drepte.

Pana candu Romanii pierdu tempulu nefacundu nimica pentru binele comunu nationalu seu si-paralizeza actiunea d'in invidia personale, magiarii facu, infintieza intruniri politice, lucra neincetatu pentru binele loru, unde numai potu eschidu pre romanii, li iau medilococele de a se potede sustiene, i-batujocurescu, ridu de ei; striga in gur'a mare despre tota natieuna romana, ca nu e capace, nu e demna, ca se i se dee vr'unu dreptu, nu are limba culta, si alte tote lucruri dejositorie; si aceste tote pentru ce? Pentru ca nu vedu o partita tare de romanii, — o partita, carea se fia curatu nationalu, — partida, carea se aiba programulu seu romanescu, basatu pe principiulu liberale a nationalitatii si alu egalitatii, ce romanulu doresce de multu — de multu*). E de lipsa neincungiuabila consolidarea unei partite nationale, la carea a participu, se-si tienu de santa detorintia — fiacare romanu adeveratu, ca-ci numai asi potemu ave respectu inaintea inimiciloru nostri. Asta-di daca se afla cate unulu, care li spune verde in fatia, ca suntu nedrepti, si orbi de feudalismulu loru intunecosu, — care li spune, ca ce poftesce natieuna romana, lu-numescu fanaticu, nu voescu a sci, ca opiniunea publica romana li striga totu aceea, ca romanulu e desceptatu si ca inim'a lui bate neincetatu de dorulu de libertate, libertate adeverata, si nu mascata, pre cum e libertatea loru. —

Fatia cu aceste impregiurari triste, cu anima curatu romanesca, staruiescu a roga pre romanii d'in acestu cottu, ca se urmamu esemplele cele frumose ale romaniloru d'in alte locuri; se damu semnu de vietia, ca-ci tempurile sunt critice, e aci tom'a, candu natieuna ne va provoca la ajutoriu, ne va chiamu se lucramu pentru binele ei, se alegemu deputati romanii, ca se nu rida lumea de noi, ca in prezentu, candu in totu Selagiulu nu avemu nici macaru unu deputatu romanu. Josu cu interesele personali, acum ne chiama natieuna nostra persecutata si batujocurita! Se aretamu la lume, ca suntemu demni de a ne numi nepoti ai lui Traianu; se aretamu, ca cuvintele maretie ale patriotulu nostru nemuritoriu Bar-nuti u au strabatutu si in animele nostre. Umbra sacra mol-comesce inimile Romaniloru, ca se uite vatemarile personali d'in trecutulu, intaresce-i in virtutea stramosiesca, ca fiindu toti solidari, se se pota emancipa de sub apesările secularie!

Unu romanu.

ROMANIA.

Proiectu

pentru infintierea si concessiunarea unei navigatiuni romane cu vapore pe Dunare si alte riuri navigabile d'in Romania, constituita prin actiuni.

I. Se constitu o societate romana prin actiuni, pentru infintierea unei navigatiuni nationale, cu vapore pe Dunare si alte riuri plutitorie ale Romaniei, avendu unu capitalu de galb. 400,000 impartitu in 20,000 actiuni platibile in patru rate cate 5 galb. la actiune.

Unu comitetu compusu d'in cele mai acreditate firme in Romania, va conduce operatiunile si va represintu societatea in tote interesele ei si afacerile intreprinderii.

Guvernulu romanu va esercitu dreptulu de controlu prin midilocirea unui comisariu alu seu.

Capitalulu suscifratu va fi menitu de la celu d'antainu versamentu, esclusivu numai la crearea acestei institutiuni nationale suptu firma de navigatiune romana danubiana, si societatea constituita prin concessiunea si autorizatiunea tieiei, va sta supt a ei protectiune si se va supune la urmatoriele conditii:

II. Societatea va fi tienuta a-si incepe operatiunile cu vapore postale, remorcheruri si slepuri pentru transportu de persone si veri-ce marfuri pe Dunare si ori ce riuri navigabile, observandu cu strictetia tote reglementele politiei dunarene si supunendu-se intru tote legiloru tieiei.

III. Capitalulu de galb. 400,000 destinatu pentru procurarea necesariulu materialu, se va versa in cele patru rate, cate 100,000 galb. rata, si d'in momentulu in care se va efectua subscriptiunea primei jumetati de numerulu actiuniloru, societatea se va consideru constituita.

Fiacare actiune de 20, avendu patru cupone si fiindu impartite in patru egale parti platibile in totu atate-a rate, se va libera respectivulu proprietariu numai dupa efectuarea platii ultimulu cuponu, si d'in acelu momentu proprietariulu va si incepe a beneficia unu venitu de 8 la suta.

IV. Societatea constituita in conditiunile articiloru precedinti va sollicitu prin comitetulu seu la guvernulu tieiei si poterile legiutorie, definitiv'a concessiune si va fi obligata in cursu de trei lune de la abtinererea dicei concessiuni, a-si incepe operatiunile, atatu pe Dunare, catu si pe riurile naviga-

*) Speramu, ca atatu in Selagiulu, catu si in alte locuri romane vomu vedu formandu-se intruniri politice nationale, prin cari ne vomu intari contra insultelor strainiloru. Red.

bili, si a pune prin urmare la dispusetiunea comerului si publiculu romanu urmatoriele midiloco de comunicatiune si transportu.

Trei vapore postale pentru serviciulu de persone, construite dupa sistemulu celu nou, represintandu fiacare d'in acele vapore o potede de 120 cai, conferindu publiculu cale-toriu totu confortulu, si avendu o accleritate egale celoru a le campaniei austriace de navigatiune.

Acestea voru ave se face in primulu anu alu constituirii societatii, cate o singura cursa pe septemana, pe lini'a d'intre Baziasiu si Galati, era in alu douilea anu cate doue curse pe septemana.

Unu serviciu de transportu de grane si marfa pe Dunare, compusu d'in doue vapore cu destinatiunea de a intretiene comerulu si transportulu producteloru tieiei si marfuri pentru tieia, pe tota lini'a Dunarii, eventualu pana la Belgradu incepundu de la Sulina.

Aceste vapore voru face serviciu si pentru transportu de persone pe pretiuri forte scadiute si se voru pune la dispusetiunea guvernulu pentru transportu de trupe, bagagiuri, si ori ce materialu cu pretiuri reduse de 65 la suta pentru oficiari si 45 la suta pentru transportulu de grane, marfuri si materialu, compusu d'in cinci remorcheruri cu 30 de slepuri primitorie de la 500 pana la 1,00 de chile, si fiacare remorcheru avendu o potede de 80 cai, construitu dupa sistemulu modernu cu presiune alta si basa.

Tote aceste bastimente se voru construi succésivmente in raportu cu efectuarea subscriptiunii celei de a douilea jumetate de actiune.

V. Societatea si-va ave resiedintia in Bucuresci si va fi represntata prin comitatulu seu administrativu si de controlu, care va fi compusu d'in membrii alesi prin sufragiulu actiunariloru si confirmatu de guvernulu; pentru a potede fia alesu membru, se cere a fi posesore de 30 actiuni minimum.

La directiunea intreprinderii se va chiamu unu directore tehnicu si unu directore comptabilu seu administrativu: celui d'antainu se va da si unu inspectore, si va ave sub a sa conducere totu personalulu tehnicu si toti omenii de servitiu bastimentelor.

Directorele comptabilu va conduce agendele de resortulu administrativu, avendu sub a sa directiune doue agentie, un'a infintiatu pentru lini'a Giurgiu si Turnu, cu resiedintia in Giurgiu, alt'a pentru Oltenit'a si Sulina cu resiedintia in Brail'a.

Tote cele-lalte agentie de statii, pentru operatiuni de speditiune, se voru incredintia in diferite porturi speditiunariiloru particulari, invoidu-li-se dreptu retributiune ore-cari percepte d'in profitulu efectivu ce va intru de la marfuri primite si spediate. Ei inse voru fi supusi celoru doue agentie stabile.

VI. Societatea va infintia succesivu, in portulu Giurgiu, Brail'a, Oltenit'a seu Severinu pre terenulu ce-i va cede guvernulu seu pe locuri particulare, ospropriate aceste dupa legea de espropriare pentru utilitate publica, atelieruri pentru conservarea si reparatiunea bastimentelor, si constructiune de masine.

VII. Guvernulu romanu recunoscandu importantia economico-politico-nationala a unei institutiuni nationale si urmandu a veni in ajutorulu ei spre a-i garantu existintia si desvoltarea in primele doue deceniuri, va primi a garantu societatii unu venitu de 8% pentru totu capitalulu efectivu ce se va constata d'in inventariulu societatii, ca este intrebuintiatu in acest'a intreprindere. In casu de a resultu supra-dividende, sarcin'a garantiei de 8% incetaza si acele supra-dividende voru potede constitui unu fondu de reserva, pana la concurentia sumei de galbeni 200,000, era resultandu unu escedendu de venituri peste acest'a suma, societatea prin acordu cu guvernulu va regula modulu intrebuintarii lui.

VIII. Guvernulu va controlu prin midilocirea unui comisariu alu seu tote operatiunile societatii, de resortulu tehnicu, administrativu si disciplinariu; administratiunea si comitetulu societatii voru fi tienute la ori-ce timpu a supune actele, registrele si comptabilitatea sa, la revisiunea si controlarea comisariulu insarcinatu a supra veghia strict'a observare si mentinerea legiloru si regulamentelor constitutive.

IX. Comptabilitatea si tienerea registreloru se va urma dupa regulele si legile comptabilitatii si de compturi, lucratorie in Romania. Inventariulu va coprinde tote bastimentele, ateliererele, edificiele, machinele, materialulu, instrumentele si cu unu cuventu totulu, ce compune averea societatii, precum si ori ce lucrari, ce ar' ave unu scopu de esplotare seu de ameliorarea navigatiunii pe indicatele riuri; tote aceste efecte mobiliare si imobiliare voru fi estimate si trecute in inventariu cu valorea loru efectiva.

D'in venitululu brutu, — dupa deductiunea celueliloru de administratiune si splotare, — se va afecta o reserva 3% pentru reparatiuni, conservatiune si imbunatatirea efectelor de intreprisa navigatiunii, facendu-se acestei reserve unu anume partitu in registrulu generale.

X. Tarif'a transportulu de persone si marfuri se va supune guvernulu spre incuviintiare. La transportulu de trupe cu vapore de posta, voru plati oficiarii preculu de clasa II. pentru clasa I; sub-oficiarii voru plati clasa III pentru clasa II, si soldatii jumetate preculu de clasa III.

In ori ce casu sarea, care va fi in proprietatea guvernulu, se va transportu pe slepuri cu unu pretiu redusu de 25 0/0.

La casu candu guvernulu va ave trebuintia a face transporturi de trupe in corpuri, societatea va fi detoria a pune

la dispozițiunea sa, unu lui s'au mai multe vapori, remorcuere și slepuri, platindu pentru transportul aceluor trupe cu bagagele lor, și ori-ce alte efecte și materialu de resbelu, prețulu redus și notatu la art. IV.

XI. Liberarea de bilete gratis, va fi interdișă în generalu, cu excepțiunea numai a agenților societății caletori în misiune.

Amploiatii Statului caletorindu în misiunea guvernului se voru bucură de concesiunile regulate pentru oficiarii arma-tei (art. X).

XII. Guvernulu și-reserva dreptulu a intră în societate ca acționar pentru unu numeru de acțiuni, câtu i va conveni, fără ca pr'într'o asemenea participare să se tiermuresca dreptulu de controlu a supr'a societății și a operațiilor lor ei.

XIII. Societatea va fi scutită de veri-ce plata de vama s'au tacse de portu, dreptu polotagi, pentru tote bastimentele și totu materialulu adusu d'în strainetate pentru trebuințele sploatațiunii, asemenea va fi dispensatu ecuipagiulu și personalulu serviciului de veri-ce dări fiscali, provisiile și articolele necesare pasagerilor și ecuipagiului voru fi scutite de vame și alte tacse, pe câtu tempu se voru află pe vase; era depunendu-se priu magazine, ele voru fi puse suptu privilegiea amploiatilor vamali și nu voru potē fi date în comerțu de câtu numai dupa acuitarea tacselor legiute.

Tote edificie și magazinele radicate și construite în porturi, voru remanē avere Statului fără rescumperare, la casu de încetarea și desființarea societății și a întreprinderii.

XIV. Personalulu serviciului și funcționarii societății voru fi considerați ca făcendu serviciulu militar în marin'a locale, și prin urmare li se voru comptă anii serviciului implinți și petrecuți pe bastimentele societății. În casu de resbelu însc, ei voru fi obligați la chiamarea guvernului a face serviciu de marina pe bastimentele de resbelu și voru fi supuși legilor militare. Toti acei individi și personalulu bastimentelor societății, cari voru fi greu ranți în resbelu, voru primi de la Statu, ca pensiune pe viață, întregulu lor salariu, era cadiendu în resbelu, veduvelor lor voru primi ca pensiune, jumătate salariulu socialulu cadiutu. Statulu va indemnisi societatea de tote daunele, ce voru suferi bastimentele, ce voru fi puse la dispozițiunea guvernului și operandu în resbelu.

XV. Societatea va fi obligată a face gratisu transportulu postale și a amploiatilor, ce voru înscoci post'a pe tota lini'a Dunării romane și pe riurile țierei, ce voru fi plutitorie, unu oșobitu localu se va dă pe fia care vaporu de posta atâtu pentru amploiatu, câtu și pentru pastrarea efectelor postei romane, era contravențiunile se voru pedepși dupa legile postale în vigore.

XVI. Tote bastimentele societății voru portă pavilionulu romanu; personalulu, și totu ecuipagiulu va fi supuși legilor țierei și va avē unu rangu militar, în raportu cu calitățile și studiile fie-cărui individ, conformu legilor de admisibilitate și înaintare. Strainii nu voru potē fi angajați pentru serviciulu navigațiunii, de câtu prin contractu pe cursu de cinci ani, era cerendu și obținendu și naturalizațiunea cea mare, voru potē fi stabiliți definitiv.

În rostimpulu primulu periodu de cinci ani se voru luă elevi romani spre a se califica în modu practic și teoretic, pentru serviciulu de marina, terminandu elevulu studiile sale și trecendu cu succesu esamenulu, va intră în efectivulu serviciului și si-va primi rangulu militar.

Relațiunile internaționale și regulele politiei riurene, voru fi cele recunoscute și adoptate asta-di de societatea danubi-ana austriacă, ele se voru observă cu strictetia. Capitani și vaporelor respective sunt personalu responsabili pentru disciplin'a și paz'a aceluor regule.

XVII. Aceșta concesiune va avē putere legale numai dupa ce si-va primi ratificarea corpurilor legiutorie și sanțiunea domnesca.

1868. maiu 1.

A. Dinelli

Noutăți Straine.

GRECPA. Deputatii Creței au sositu în Aten'a. Ei au fostu primiți cu entuziasmu, atâtu în Syra câtu și în capitala, unde au trasu la otelulu Coronei. Multime de cetățiani în tote dălele i felicită cu aclamări frenetice pentru sosirea lor.

Eta și proclamatiunea deputatilor Candiei:

Fratiloru,

Cret'a, care de doi ani țiene radicațu susu stindardulu creștinismului, și cu acestu sacru simbolu se lupta contr'a inimicilor necredințiosi, dă o noua dovada a statorniciei și stăruinței poporului cretanu în drapelulu lor „Unire s'au Morte“ prin trimiterea deputatilor ei în Camer'a Elenică. Antăiulu teram ce am calcatu, porbindu-ne d'în Cret'a, teramulu gloriosei voștre insule (Syr'a) a tresaltatu de veselia.

Nu potemu gasi cuvinte suficiențe, ca să exprimem multămirea noastră, pentru acesta bine-voitoria primire ce am dobanditu de la voi frații noștri. Prin acēșta ati doveditu inca o-data estremulu voștru devotamentu pentru lupt'a cretanilor; ati aretatu lumei, că întielegeți și recunosceti Cret'a în lupta ca o adevărata țiera elenică, care prin noi ve aduce salutare, asociată cu tunelulu armelor libertății, cătra liberalii fii ai Ermupolei, a caror'a abnegare și patriotismu au contribuțu prea multu spre întarirea luptei. Deci, avem onorea să declarăm pe faccia, că dacă toti fiii Greciei s'ar inflacără cu aceleași simțiminte de patriotismu și devotamentu, sun-

temu sicuri, că Greci'a va prosperă negresitu, Greci'a se va mari spre pism'a inimicilor creștinismului.

Înainte d'ara, fratiloru eleni, și Dumnedieu cu noi! Să ne însufățăm de santulu entuziasmu, care stapinea pe parinții noștri, pe nemuritorii primi luptatori ai libertății elenice, pe pururea memorabilii eroi d'în 1821. Să alergăm, Cret'a ne ascepta! Se avem însc credința tare, că prin acēșta comuna concordia și decisiune, Greci'a va esi în fine învingetoria și triumfatoria, portandu trofeulu glorioșu alu luptei sacre. Da! Dumnedieu va salvă inca o-data Greci'a!

Deputatii Creței: A. Podoiannaki, P. S. Stratudaki, N. Nicoludaki, Apostol C. Patacos, A. Papa Georgiu, Const. Em. Sarolidi, M. P. Sculudi, M. Vistachi.

Plenipotentiarii Adunării Crețane: A. Grifaki, Gustavu Florens, A. Stamathiudachi.

Aten'a 14/26 maiu, 1868.

SERBIA. În camer'a Romaniei la 12 l. c. dlu Cogalnicianu aducundu-si aminte despre moțea domnitoriului Serbiei, propune, ca adunarea esprimendu simțimintele întregii națiuni romane, să dechiare prin una adresa, că doliulu Serbiei este și alu Romaniei; pentru acestu scopu să se alege o comisiune d'în sinulu Camerei pentru redigerea acēștei adrese de condolinția, carea prin ministerulu afacerilor straine se va tramite guvernului națiunii serbe. Comisiunea pentru compunerea adresei s'a alesu în personele dloru Hajdeu și C. A. Rosetti. Totu odata s'a alesu și o comisiune de 20 membri, cari au reprezentatu camer'a Romanilor la parastasulu, ce s'a ținutu la 13 l. c. în baserica Sarindarulu, pentru sufletulu înaltulu repausatu.

— Despre asasinarea principelui scriu foiele serbesce „Serbske Novine“ și „Vidov Dan“ următoriele: Înalt'a sa se preambă înscotitu de famili'a s'a, de ajutantele Svetozaru Garasanin, și de unu unicu sierbitoriu, pre la cinci ore dupa a media-di în parculu de Topcideru. În partea mai îndepartată a parculu se intalni cu trei individi, cari lu-salutara, și unulu d'între ei descarcă d'în deretru unu revolveru în contr'a principelui, Man'a, — care să se usce în eternu nimeri bine; principele cadiu mortu. Ajutantele trase sabi'a și atacă pre asasinatori; acēștia mai descarcara odata revolverele, și în urmarea aceea dn'a An'a Konstantinovits cadiu mortu, fet'a ei se vulneră, ajutantelu se sdrobî bratiulu stengu și sierbitoriulu inca fî vulneratu.

Nu mai unu membru d'în suit'a principelui, adeca metusia sa, Tomanya, remase neatinsa. Corpulu și fati'a principelui e masacrata inca cu o arma ascuțita. Îndata ce catastrofa acēșta se făcu cunoscută în Belgradu, presedintele senatulu, ministerulu de justitia și presedintele curții de casatiune, formara reginți'a provisorie în sensulu art. XII a legii de succesiune, și se compuse una comisiune, constatoria d'în presedinții curții de apelatiune, a tribunalulu districtualu d'în Belgradu și a tribunalulu cetății, ca să constatze detaiurile evenimentulu tristu. Tote diregatoriile s'au confirmatu, scupcin'a naționala extraordinaria se va conchiamă îndata.

În urmarea ordinațiunii, edata de reginți'a provisorie, și în sensulu art. XII alu legii d'în 20 opt. 1859, ministerulu de esterne, pre câtu țiene reginți'a provisorie, duce negotiile ministrulu de justitia și conserva sigilulu statulu.

Pana în dnu'a dupa înscormentarea principelui sunt oprite tote petrecerile. Doliulu va dură siese lune, și în decursulu acēștui tempu actele oficiale se voru provedē cu „sigilu negru.“

Regimulu provisoriu a emis următoriele prochiamațiuni:

Spre a esecută dreptulu principelui pre bas'a art. XII alu legii d'în 20 optovre 1859, cu privinția la acea, că pre bas'a acēștei legi ministerulu de justitia e membrulu reginției acēștei-a, și că în decursulu reginției afacerile și detorințele lui oficiali, ca ministru, trebue concediute altei persone: s'a decisu și se decide, că ministerulu de esterne, A. M. Petronijevits, pre tempulu reginției provisorie, are să proveda și să implinesca detorințele ministrulu de justitia și să conserve sigilulu de statu.

În 11 iuniu 1868. În Belgradu.

Membrii reginției provisorie. (urmeza suscrierile.)

II. La propunerea ministrulu de resboiu și dupa ascultarea consiliulu ministerialu: Pre bas'a art. II alu legii pentru organizațiunea armatei și în vertutea art. 95.

Considerandu statulu tristu alu țierei, produsu prin asasinarea principelui, — s'a decisu și se decide: ca armat'a să se puna în stare excepțională.

Ministrulu de resboiu are să esecuteze ordinațiunea acēșta.

III. În esecutarea dreptulu principelui pre bas'a art. XII alu legii d'în 20 opt. 1859.

La propunerea consiliulu ministerialu pre bas'a legii, s'a decisu și se decide: că conformu legii d'în

24 aprilu 1863, încependu d'în dnu'a de asta-di, se publica starea excepțională în țier'a întregă, pentru tote faptele criminale și penale, cuprinse în capit. 9 și 10 alu codiculu penalu, afara de §§ 91, 96 și 104 ai numitulu codice.

Cu esecutarea acēștei ordinațiuni se încredințaza ministrulu de interne și ministrulu de justitia.

Legea acēșta e obligatoria d'în dnu'a publicațiunii.

Varietăți.

** (Deputatiunea regn. croata) și cea ung. și-continuu pertractările. Între cele doue comisiuni esiste diferinția esențiale de opiniune și d'în dnu' d'în dnu' obvinu greutăți totu mari, în câtu unii credu, că nu voru potē esi la nici unu rezultat pozitivu. Deputatiunea croata țiene mortisiu pre lang programulu, celu amu publicatu mai adeuna-di.

** (Societatea dramatică) a dlui M. Pascali ni dă de-vedi necentenite, că-si cunosce art'a profesiunei sale cu forță neînsemnata excepțiune. Domineca s'a produsu „Mihail Vitezulu“ dupa lupt'a de la Calugareni, tablou național în versuri, compus de D. Bolintineanu, celebrulu poetu roman și „Doi profesori procopsiti“ comedia într'unu actu cu cântec și inca în binefoculu dlui M. Pascali.

** (Caus'a postale.) Cu bucuria înregistrăm împarșirea, că tenerulu d. Juliu Gaclu d'în Bobota (în Selagi) depuse la 8 maiu censur'a de manipulațiune postale. — Am dori să potemu înregistra câtu mai adese asemenea sciri d'în acestu ramu alu administrațiunii, atâtu de neglesu de romani. Urâm sucesu bunu tenerulu romanu pre acēșta cariera frumoșă!

Indreptare. Nr 85 alu „Fed.“, pag. 333, Foisior'a, colon'a 1 s'irulu 27, în locu de „propriulu lor interesu întaresu“ este a seceti: propriulu lor interesu într'insocu. Totu acolo, colon'a 3, s'irulu 26 și 27; pasagiulu: „pana candu de frundie nu amu mai gasi“ să se întregesca asi: pana candu de frundie nu amu mai vedu nici flori și nici fructe nu amu mai gasi.

Sciri electrice.

Vien'a, 17 iuniu. Poterile si-au exprimat speranți'a, că regimulu d'în Belgradu cu privinția la acusarea cutarui-a nu se voru abate de la cerințele moderatiunii și dreptății.

Belgradu, 17 iuniu. S'a constatatu oficialminte, că cei doi frați Radovanovits, arestatulu Marich și mai câți-va arestați au comisu asasinarea Consangeniului Karageorgevits au condusu conjurațiunea, și cei doi frați ai principesei Perfid'a Karageorgevits au fostu agenții principali.

Belgradu, 17 iuniu. Poporulu de la țiera, a estralatu în manele diregatoriei mai multe persoane suspecte; s'au facutu de nou arestări.

Vien'a, 17 iuniu. Cas'a reprezentantilor a primitu legea despre urcarea dării indirecte, conformu propunerii regimulu, numai cu adausulu, că legea, care modifica darea viuarsulu să între în valore în 1 Augustu 1868.

Vien'a, 17 iuniu. Cas'a domnilor a primitu legea despre tarifele căilor ferate, cu acelu amendamentu combatutu de regimu, că scaritiandu-se tarifele, societățile respective să se desdauneze dupa dispunțiunile codiculu civilu.

Berlinu, 17 iuniu. „Nord. Ztg.“ constata, că în urmarea investigațiunii facute în cas'a lui Landeck, s'au aflatu manuscrite de ale lui Platen, punctulu principalu alu programulu e proiectulu alianței Francei cu staturile mai mici, spre a împinge pre Prusi'a preste Elb'a. Programulu d'fca, și ruinarea statulu Hohenzolleriloru e în interesulu Francei și a staturiloru mai mici. „Nord. Ztg.“ scrie, că straferirea legiunei Welfloru în Francei stă în legatura cu acēște speranție.

Parisi, 16 iuniu. Corpulu legelativu a primitu legea despre împrumutulu canalulu de Suez cu 183 voturi contra 8.

Florința, 17 iuniu. Camer'a a primitu legea despre urcarea dărilor directe cu 10 procente.

Belgradu, 17 iuniu. Imperatul Rusiei a primitu într'o depesă a lui Gortschakoff condolințiu sa despre asasinarea principelui, laudă susținerem păcii și dorosce, ca alegerea noului principe să se faca dupa voinți'a poporulu.

Una prochiamațiune nouă a locutieninței, înscoscitiunea pre poporu despre înscormentarea principelui, i-multiamesca pentru portarea demna în crăde de acum și recomandă în numele memoriei principelui susținerem păcii și a statulu legalu. Poporulu și fia încredințiatu, că locutieninți'a va mediu-locu, și să se respepteze voinți'a Serbiei. — Arestati au marturisitu; în urmarea acea s'a arestatu sor'a principesei Perfid'a Karageorgevits, și cinci studinți, ca membri ai conjurațiunii.

Proprietariu, redactoru respunditoriu și editoriu:

ALESANDRU ROMANU.